

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

III. An, quove pacto prouidentia semper finem intentum assequatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

4. Alterum obicit potest contra nostram, & communem conclusionem, quod pro sua quarta conclusione, numero illo nono attigit Ruiz: etenim (inquit) ea ratione Deus mundum creavit, ut homines aliquos prædestinare vellet, alios vero reprobare: & Sanctum Petrum, & Paulum creavit, ut eos prædestinaret: ergo creatio rerum ex providentia movetur, & procedit pro natura priori præcedente. Mala illatio: liquidem oppositum ex antecedenti inferitur: in quo, ut prædestinaret mundum creatum, ac similiter Petram ex fine prædestinationis asserit: finis autem, cuius intenti assensio & absoluta existentia decreto creativo mundi, vel Petri, est providentia prædestinativa, seu prædestinatio. Ergo huius absoluta existentia, nequit decretum creationis mundi, vel Petri quasi natura præcedere, ut ad ea moveatur. Patet: nam finis pro signo, & priori naturæ: quo desideratur, & intenditur absolute non est: quare nec movet, quia est; sed movet finaliter, ac intenditur, & desideratur, ut sit. Aduerte etiam quod intenditur pro exemplo primo nihil contra nostram conclusionem deinceps: in eo quippe exemplo (ut intentum ab hoc Doctore consequentia probaretur obtineret) solum probat productum, seu creativum decretum rei cuius possit esse providentiam respectu rei alterius, cui eo creativo decreto rei alterius provideatur, quodque sit subiectum cui providentia in eo decreto de absoluta creatione, & existentia rei illius includatur. Quod, nec nos, nec sanctus Theologus potest negare: nam decretum absolute electivum, & productivum mediis (quod res alia procul dubio est) a subiecto cui providentia, seu cui per ipsam provideatur ad huius providentiam spectare apertissimum est.

QVÆSTIO III.

An, quove pacto providentia semper
finem intentum assequatur?

In titulo ipso præfixo satis questionis, & difficultatis scopus proponitur: tamen sub illo speciales difficultates lateant scilicet, hac etiam questione, examinanda.

CERTAMEN I.

Quo sensu divina Providentia necessario effectum obtineat?

1. PRIMO ita aliqui non pauci effectus ac finis intenti consequentem divinam providentiam adnectunt ut id de ratione providentia Dei genericæ sumptæ esse putent: quare, & cuius specialis, & individua providentia debet: ut homini, & bruto animali, Petrique & Paulo hominem esse: ita censent illi omnes, quos pro necessitate intentionis efficacia finis ad mediocrum electionem, & providentiam prærequirit recenset: mus: efficax quippe omnis Dei voluntas de se, & ab intrinseco infuitabilis est, atque adeo absoluta sui obiecti existentia, & effectui connexa: expressè in terminis, neque illatui solum, hanc providentia ipsius secundum se, nec solum ratione intentionis præsuppositæ, connexionem cum finis assentione docent: Caietan. prima parte, questione 22. articulo primo, questione 23. articulo sexto, vers. fin. Bañes, Ripa, Nazarius eadem questione 22. articulo 1. sed & ij voluntatem salvandi omnes homines præsertim Repro-

Christoph. de Orrega de Deo Pno, Tomus II.

hos, veram, seu beneplaciti esse negant; solumque signi esse admittunt: quatenus media ad eam consequendam hominibus vult, præparat, ac præstat, siue de his mediis provideat. Cum autem profusa mediocrum voluntas cum eis, ut effectibus suis connectatur, nihilque aliud, vel de se, vel ex intentione præsupposita salutis, ut finem, seu obiectum voluit, vel præintentionem respiciat, sit, ut semper, & necessario providentia effectum obtineat in horum sententia, nec possit eo frustrari. Maxime: quia, ut animaduvertebant, questione prima, certamine primo, numero secundo. Doctores isti, neque negabant, neque poterant negare media illa ad salutem hominum conducentia, etiam non determinantia, ex alio fine, quam salutis hominum à Deo verò intento eligi, & apponi: cum Deus rationale agens perfectissimum, nihil non ex fine aliquo possit operari, nec nisi ex finis intentione electione mediocrum veram ideò possit. Quod si intentionem salutis hominum veram ideò negant, quia in pluribus non obtinetur; finis alterius intentionem: ex qua media illa à Deo eliguntur, & provideantur, & quamvis aliam, ex qua media à Deo eligantur, ac provideantur efficacem, ac de se connectam, cum finis assentione debere esse fateantur: ut constat ex dictis controu. 4. de voluntate d. de affectibus prosecutionis Dei erga extrinseca obiecta. Sententia huius fundamenta, a ratione debilissima sunt: ab auctoritate vero sinistra, & æquioræ testimoniorum aliquot intelligentia nituntur, ut ex dicendis constabit.

2. Dico primo cum Theologis reliquis. De ratione providentia, ut sic vniuersam & genericæ sumptæ, non est connexio cum absoluta existentia finis, & effectus intentio, siue assensio ipsius. Probat: implicat aliquid esse de ratione aliqua genericæ, quod communiter, & vniuersaliter non sit in omnibus & singulis speciebus & individuis sub eo genere contentis, imò quod vni ex eis deficiat: atqui species vni providentia obiecti libera, ac omnibus eius individuis deficit ratio connexionis intrinsecæ, vel de se se: vel ex præsupposita intentione & cum absoluta existentia, & assentione finis, & effectus intenti: ergo eiusmodi connexio, cum absoluta existentia, & assentione finis intenti non est de ratione providentia genericæ, & vniuersaliter sumptæ. Maior est per se, etiam puerilis logicis, nota. Consequentia legitima. Minor probatur: quia nulla providentia obiecti libera connecti potest ratione intentionis efficacia, quam de se, & essentia sua prærequirit, & supponat cum finis absoluta existentia & assentione: tum quia ex efficacia intentionis finis, seu effectus liberi eius destrueretur libertas, nec providentia obiecti libera absque contradictione esset: tum quia, etiam salva libertate obiecti intentio efficax finis, effectus liberi posset liberam obiecti providentiam antecedere, non tamen eam necessario antecederet, sed eadem providentia ex inefficacia finis intentione haberi à Deo posset, ut questione prima ostendimus, ac proinde de se, & ab intrinseco providentia illa cum intentione efficaci finis liberi, tanquam præquisito essentiali connexa non est. De se autem, & intrinsece providentia nec ratione mediocrum de se indifferendum, quæ præparat, nec scientia media quam includit nec ratione coniuncti ex utraque connexa est cum absoluta existentia, & assentione finis, seu effectus intenti ut videbimus d. 2. questione secunda, certamine quinto, nec si connecteretur effectui seu fini, ad quem de mediis provideatur servaretur libertas, ut eadem questione ponemus sape: Ergo de se, & ab intrinseco sui providentia obiecti libera non connectitur cum existentia absoluta, & assentione finis, & effectus liberi intenti: unde in omni providentia obiecti libera eam connexio cum absoluta existentia, & assentione finis & effectus liberi de se, & secundum intrinsecam providentia illius deficit, ut minore syllogismi nostri assumebamus.

4. Dixi autem de se, & ab intrinseco sui nullam providentiam obiecti liberam posse habere connexionem cum absoluta existentia, & assentione finis

Na 2

& effectus liberi intenti: quia tamen altera prouidentia obiectiua liberae species, quae est de mediis efficacibus ad finem obtinendum, siue, & effectus intentio carere non possit, proinde, neque eius assequutione frustrari, id tamen de se, atque intrinseca sibi cum fine, & effectus intentio physica connexionem non habet, sed extrinsecus solum, & à connexionem logicam, quam futurum conditionate contingens purificata conditione cum absoluta sua existentia, & futuritione habet, ut dicebamus d. 2. questione secunda, certamine quinto, ubi multa ad concordiam certitudinis & infirmitatis praedestinationis cum praedestinati, atque operationum eius libertate à nostro Molina felicissimè ex Patribus, & Priscis Theologis eruta atque illustrata posuimus, & Recentiorum & nodis expedita, & tenebris liberata, pristinoque suo splendori restituta: verum, etsi haec in specie prouidentiae obiectiuae liberae de mediis efficacibus non ita essent: in altera tamen specie prouidentiae obiectiuae liberae, quae de mediis solum sufficientibus ad finem prouidetur (ut Reprobis ad salutem quam ea prouidentia non assequitur) eorundem minor illa probaretur, & discursus ille teneret, siquidem, quod in specie hac prouidentiae omnibusque eius indiuiduis (necdum uni, quod satis erat) defuit, de ratione generis sui non est, ut per se patet.

4. Dico secundo. De ratione totius prouidentiae siue coniuncti omnium simul sumptarum specierum prouidentiae qua Deus habet de rebus est finis & effectus intenti assequutio, est omnium etiam Theologorum conclusio. Ratio est, quia nihil, quod sit, vel omittitur absque voluntate Dei vel factiua, vel permissiua ob finem aliquem esse potest: ergo nihil in rebus sit, vel omittitur, quod non sit à voluntate Dei factiua, vel permissiua illius ob aliquem finem: Ergo nihil in rebus sit, vel omittitur, quod ex aliqua Dei prouidentia non fiat, vel omittatur. Probatur consequentia haec: siquidem prouidentia Dei nihil aliud praeter scientiam directiuam voluntatis diuinae de medio ad finem apponendo, siue de faciendo actiue, vel permissiue aliquo ad finis alicuius consequentiam includit praeter hanc ipsam de aliquo agendo ad finem aliquem voluntatem: ut constat ex dictis disputatione secunda: iam verò si nihil extra, & absque aliqua Dei prouidentia poni in rebus potest, vel omitti: ergo, neque extra totum coniunctum prouidentiae diuinae ex omnibus specialibus Dei prouidentis, quasi constatur. Unde rursus: ergo tota prouidentia Dei, ita ex omnibus specialibus Dei prouidentis constata ratione alicuius partis, seu specialis prouidentiae, qua constat, & constatur assequutionem semper, nec poterit non assequi finem, seu effectum intentum, ut conclusionem hac nostra, & communem asseritur.

5. Conclusionem, & rationem etiam, nobis dederunt Patres, & ex ipsis Sanctus Thomas, Aug. de Spiritu, & lit. cap. 33. vers. med. *Infideles contra voluntatem Dei faciunt, cum eius Evangelio non credunt: nec ideo tamen eam vincunt; verum seipsos fraudant magno, & summo bono, malisque penalis implicent: experturi in supplicii potestatem eius, cuius in donis misericordiam contempserunt. Ita voluntas Dei semper inuicta est: vinceretur autem, si non inueniret, quod de contemptoribus faceret, aut ullo modo possent euadere, quod de talibus ipse constituit. Qui enim dicunt, verbi gratia, volo, ut hi omnes serui mei operentur in vinea, & post laborem requiescentes epulentur: ita, ut quisquis eorum hos noluerit, in pristino semper molat: videtur quidem, quicunque contempserit contra voluntatem Domini sui facere: sed tunc eam vincet, si & pristinum contemneris effugerit: quod nullo modo fieri potest: ac rursus, ideo eius voluntas inuicta est: quia Deus, ita vult, ut omnes salui fiant, ut etiam vult eos punire, si ipsi repugnent, & capite 32. sic conciliauerat negationem resistentiae à voluntate creata diuinae cum resistentia impiorum. Psalmo 26. & Actor. 7. ita enim facit contra voluntatem Dei iubentis, ut non euadat voluntatem eiusdem punientis:*

eiusdem sententia vulgarissima est, de facinorosis, quod non vult Deus, facit ipse quod vult: Eodem modo rem explicant Anselmus 1. Cur Deus homo? capite 15. med. Gregorius Magnus 33. Moral. capite decimo alias 13. Inforti 1. sentent. capite secundo, alique Patres edocti à Boëtio quarto de consolatione pro quarta.

6. Id ipsum docet, vbiuis hac de re agit Sanctus Thomas, illis etiam locis, quibus prima conclusio nostra aduersantes ipsum producit, ut prima parte, questione 22. articulo secundo, ad 1. ubi ait. *Cum omnes causa particulares continentur sub vniuersali causa, impossibile est aliquem effectum ordinem causa vniuersali effugere: omnem scilicet: quia alias causa vniuersalis Dei (qui non, nisi ex ordine ad finem aliquem operari aliquid potest) effectus non esset, nisi ex ordine, & prouidentia eius ad finem aliquem ordinandum proveniret: quare nec Deus causa vniuersalis omnia foret, & questione sexta de veritate, articulo primo corp. & articulo tertio corp. sub init. item docet, & explicat exemplo naturalis virtutis generatuae, quae quandoque à fetu perfecto, in quem natura sua ordinatus à Deo est, deficit, mortuum, & foetum defectuosum producit. Sed tamen ipsi defectus diuinitus ordinatur ad aliquem finem: & scilicet potest deficere à generali fine prouidentiae, quandoque deficit ab aliquo particulari fine: & prima parte, questione 19. articulo sexto dicit. *Conuenitur voluntas Dei sit vniuersalis causa omnium rerum, impossibile est quod diuina voluntas suum effectum non consequatur. Unde, quod recedere videtur à diuina voluntate secundum ordinem specialis prouidentiae, relabatur in ipsam secundum alium, prouidentiae specialis alterius. Sicut peccator, qui, quantum est in se recedit à diuina voluntate peccando, incidit in ordinem diuinae voluntatis, dum per eum infirmus tenetur. Quam eandem recedentiam in alterius prouidentiae ordinem eius, qui ab ordine vniuersalis producit: recedit etiam questione 103. articulo sexto corp. & consonat his in 1. d. 40. questione prima, articulo secundo ut constat, qua veritate, & Angelici Doctoris laude citati Dominici Thomae numero primo, ob testimonium praecipue recitatum ex questione 11. articulo secundo ad 1. quod pro fecit hac coactione est, sententiam retractasse dicant, quam non coactione prima cum communi Theologorum malis dimis.**

7. Dico tertio: De ratione prouidentiae non esse assequutionem finis vniuersalis glorie suae ostendenda, & manifestanda, qui omni Dei prouidentiae specialis communis & praesentis simul cum particulari causaeque specialis prouidentiae à plerisque ex nostris Recentioribus putatur: ac fultus quam à reliquis à nostro Ruiz citata d. 4. de prouidentia sectione tertia, numero quinto traditur & explicatur: ut, scilicet, finis illius vniuersalis intentio simul cum particulari prouidentiae cuiusque, quamque ex particularibus prouidentis antecedit, & qui respectu finis illius vniuersalis particularis prouidentiam finem reuincit: media aequae conducentia ad illum vniuersalem obiectum sub disunctione à Deo amenerit ac prouidentiam. Hanc verò sententiam suam expressam Sancti Thomae arbitrarum praefati Recentiores verbis recitatis numero sexto ex questione sexta de veritate articulo primo corp. & articulo 3. corp. sub init. quibus consonat 3. cont. gent. cap. 94. his verbis. *Aliquis disputat est praeter intentionem particularis agentis, qui est secundum intentionem agentis vniuersalis. Sed oportet testimonium amplius euincit, quam nihil deficiat à generali fine vniuersalis agentis Prouisoris rerum: id est à toto fine suae omni fine, quem in omnibus & singulis prouidentis, quas omnium vniuersalis prouisor habere de rebus omnibus debet: tamen à speciali fine agentis particularis deficiat: quia non habet solum finem particularem agentis vniuersalem, & omnium Prouisor Deus habere potest, & debet. Nec, quae ex prima parte, questione 21. articulo 2. ad 2. asserit ab his Recentioribus solent, intentum eorum probant: sed*

sed solam specialem finem agentis, & prouisoris vniuersi esse maius bonum vniuersi, quod quandoque ex malorum, & naturalium, & moralium permissione, ac non impeditione resultat.

8. His nostris Recentioribus aduersantur, & tertie huius nostræ conclusioni fauent, Herize tractatu tertio citato d. 2. r. capite vltimo, numero 24. Magnificus Magister meus Didacus Daza manuscripto de prouidentia d. r. §. quarto, quamvis prouidentia quavis æquiualeat saltem ostensionem potentie bonitatis, & misericordie suæ, ac subinde, & gloriam suam Deum assequi fateantur prouidentia illa, in quam recidit, qui ab illa recedit. Hanc vero gloriam, etiam æquiualem à Deo in ea prouidentia obtentam, intentam à Deo ante recedentem subiecti absolutam ab alia prouidentia negant, & bene; quamvis fundamētis, quæ nobis non satis probentur, vt certamine secundo videbimus: vbi de necessitate antecedentis finis particularis per eam prouidentiam, in quam recidit agitur, ac reliqua ad recedentem huius exactam intelligentiam traduntur. Nunc autem à capite vt aiunt tertiam nostram conclusionem probò & aduersam nostrorum Recentiorum impugno: quia communis, & vniuersaliter omnem Dei prouidentiam specialem transcendens finis gloria sua, vt sua, esse non potest: nec ad aliam consequendam, vt finem particularem fines specialium omnium prouidentiarum Dei ordinari: tamen ea prouidentiam omnem specialem Dei in hoc vniuerso sequatur: Ergo, etsi hanc Deas in quavis sua de creatis prouidentia assequatur: non assequetur finem vniuersalem, & omni prouidentia sua intentum: Consequentia est legitima, & euidentis.

9. Antecedens probò, & primam eius partem primo: quia, & gloriam suam, qua suam Deus intendat, ac velit eam ex sui complacentia atque vt sibi commodam, & proficuum debet velle: quod implicat. Tum: quia non nobis, & nostri gratia, sed sui, eam velle, vnde omnis eius in nos gratia, & misericordia à scriptura toties commendata abolēbitur. Tum, quia omnis nostra laus, ac Dei ascriptio, gloria, & plausus creaturarum, ipsi quidem bona, & honestissima, Dei cuiusque boni, & commodi refert nihil vt controuersia quarta de voluntate ostendebam. Secundam vero partem antecedentis probò, ac simul primam confirmo. Etenim, si finem hunc generalem glorie suæ Deus in omni sua prouidentia intendit per iustitiam in punitore peccatoris, vel misericordiam in iusti salute, ostensionem disunctam consequendum, vel per quemvis alium finem particularem prouidentie specialis cuiusvis, iam fines particulares quos simul cum generali illo glorie suæ in omni prouidentia speciali Dei admutabas, repellis. Si quidem particulares illi fines, quos appellas, non quidem fines, sed media ad vniuersalem illum gloriam consequendum sunt: cum ipsi, sicut reliqua in ordine quouis prouidentie cuiusvis generalis illius glorie Dei gratia, amentur, ac fiant. Nec satis est, eos fines inter medios vocare: inter medijs enim ad ditameptum finis essentia, & significato contradicunt: cum finis essentia sua sit. Cuius gratia capere facit: vt fuitis cum nostro Valquez ostendebam in phisicis controuersis de causa sui. Secundo: claret inde, non nostri gratia, & complacentia nobis omnibus prouidentiam, si ita nobis prouideret: impugnationes alias huius doctrinæ, & tertie nostræ conclusionis confirmationes iam subdò in explicatione recedentis creatura decidentis ab ordine prouidentie vnius in ordinem prouidentie vteriore, & exactiore, præstanda certamine sequenti.

CERTAMEN II.

*Recedentis decidentis ab ordine vnius
in ordinem prouidentie alterius
vterior explicatio.*

1. Decidentis ab ordine prouidentie vnius obiectiue libere in ordinem alterius recedentia dogma Theologicum est, satis ac sæpe ab Augustino & Sancto Thoma expressum recitatis locis certamine primo, numero quinto, & sexto, satisque etiam, ac sæpius, aliis licet vocibus, à scriptura traditum: & certe, si, tam scripturæ, quam Augustini, & reliquorum Patrum, & Sancti Thomæ verba debita attentione legerentur, nihil de hac recedentia vterius disputari oporteret: sed tamen, cum memoratis nostris Recentioribus duo adhuc ad exactam & plenam recedentia huius intelligentiam resstant disputanda. Primam: An prouidentia, cuiusque ordo, in quem recidit decidentis ab ordine alterius absolute, eius ab ordine illius prouidentie casum prioritate nature antecedat, ita vt electio auxilij sufficientis pro male vsuro Reprobis ex intentione alicuius finis præinstiti absolute ante malum vsum Reprobis, lapsusque eius ab ordine misericordie prouidentie de ipsius, & ob ipsius salutem continuato ordine, & filo vsque ad eius punitionem proueniat, & perueniat? non secus, ac si bono auxilij collati vsu ex intentione absoluta salutis eiusmodi vsum antecedente, & auxilij electio, & reliqua intermedia continuato prouidentie eiusdem ab intentione ad obtentionem & executionem finis ordine procederent. Secundum: An intentio illa absolute antecedens prouidentiam, cuiusque ordinem, in quem recidit ab alia, cuiusque ordine decidentis non absoluta solum, sed efficax esse debeat?

2. His super memorati nostri Recentiores affirmatiue vtrique difficultati respondent; vt videre in ipsis est, & præsertim in Didaco Ruiz citata disputatione quarta, sectione tertia, numero quinto in eorum manuscriptis etiam veritatissimo, & ipsorum hac in re sequaci. Aiunt enim finem illum glorie Dei omnibus, & singulis specialibus Dei prouidentis communem, & vniuersalissimum, atque necessario per varios particulares fines disunctum, & vagè (per hunc, scilicet, vel illum) obtinendum absolute, & efficaciter intentum ante lapsus peccatoris ab ordine prouidentie misericordie esse; si cuti, & ante bonum collati auxilij vsum absolutum iusti qui ab ordine misericordie prouidentie non decidunt. Quo fit, vt alteruter iuxta continuatum ordinem, & prouidentiam disunctam ante, & independentem à lapsu, vel adhesionem absolute alteri parti ordinis, & prouidentie illius disunctam habet, atque præordinata pergat, ac Deus præcipuum, & vniuersalissimum glorie suæ finem obtineat. Contra vero Herize & Daza nostri locis proxime citatis, nec intentionem illam, nec prouidentiam cuiusque ordinem ad finem glorie Dei per iustitiam punitiuam decidentis culpa sua ab ordine prouidentie misericordie efficacem, & absolutam ante lapsus absolutum eius antecedenter præcedere merito contendunt.

3. Sit ergo cum illidem prima conclusio. Absolute efficax intentio prouidentie, cuiusque ordo prouidentium mediorum ad absolutam consequentiam glorie suæ per ostensionem iustitiae punitivæ non est in Deo antecedens absolutum lapsus peccatoris culpa sua decidentis ab ordine misericordie prouidentie diuinæ erga ipsum, cuiusque salutem. Probari ex dictis controuersia 4. de volunt. d. 4. memoratis hic quæst. r. facile videtur: quia efficacia antecedens pugnat cum lapsu peccatoris, per culpam suam, ac subinde cum iustitia punitivæ Dei, & absolute eius ostensione, & gloria Dei inde captanda: ergo & cum assecutione eius vniuersalissimi finis glorie Dei, quæ ex efficacia antecedenti intentionis

4. Deo fecundo: cum illud Doctoribus. Decidens peccator prauo vfu auxilij fufficiens ad falutem iplius collati, non recidit in alium ordinem prouidentie pro natura priori ad iplius lapfum ex intentione finis illius generaliffimæ gloriæ diuinæ antecederenter abfolute præparatum. fed conditionate, idem, fub conditione, ſcilicet, lapfus peccatoris per propriam culpam ab ordine prouidentie miſericordis erga eum falutem, ex huiusque ſeria intentione, quæcumque vtraque, eſt ab intrinſeco inefficax, abſolute tamen ad lapfum, peccatoris, & deficientiam abſolutam ab eis antecederenter prioritate natura præcedat. Hanc ſolam conditionatam voluntatem abſolutæ ex parte ſubiecti antecederenter puniendi homines, ſi prauo vfu gratiæ fufficiens ab ordine miſericordis illius prouidentie ex abſoluta intentione falutis iplorum orta culpa ſua labantur decidunt, ac peccent, tradunt Auguſtinus, cæterique Patres, & Sanctus Thomas, qui recidunt in ordinem durioris prouidentie punitiui peccatoris per peccatum labentis ac decidentis ab ordine miſericordis alterius prouidentie de iplius falute Authores cæteris Theologis exiſtere. Auguſtinus quippe certamine i. numero quinto, primo loco recitatis à verbis illis, *qui enim dicit, voluntatem, vt ſeruī laborent prius, & requieſcant ſemper poſtea, abſolutam proponit: vt autem ſemper molant conditionatam ex parte obiecti, non propter proſperum abſolutam, vt quiſque eorum hoc noluerit quod iplum eſt, atque ſiquis eorum hoc noluerit, & 2. loco, *vt etiam velis eis punire, ſi ipli repugnent.* Id iplum continent verba Sancti Thomæ, tameti non ita expreſſe: & verba ipla dogmatiſis huius: minimū recedebis à vno ordine prouidentie vnius, & relapſus in ordinem alium prouidentie alterius, probat non eſſe hominem antecederenter eque ordinatū abſolutè ad gloriam Dei confequendam, ſue per lapſum, & iuſtitie Dei offeſſionem in eius ſupplicio, ſue per gratiæ bonum uſum, & confequendum falutis, & miſericordiæ in bonitatibus Dei offeſſionem.*

6. Probatur vltcrius nostra conclusio: quia, si-
pudenda, eiusque ordo ad praesentium finem glori-
ae Dei per offensionem suae iustitiae in punitis posita
est absoluta, & absolute antecedens laudem peccatorum,
aeque, ac bonum vltim gra-
tie, non esset, cui Deus
scriptura, Patreque passim scriptis suis com-
mendat feriam, ac impendit Dei voluntatem de com-
muni Reprobatorum, salute, & quod eorum peritu-
punitio est Dei de se, & quatenus eius iustitia, eiusque ef-
fectus est, non pronun-
ciat: sed quod ab initio, & a-
sente, vicemque ipsorum miseri-
corum voluntatis, & peccatis extorquetur. Porro
quia ex se etiam, suaeque voluntate absoluta, non
Reprobatorum peccatis exercitis eiusque iustitiam cogi-
tus, antecedenter verè, ac prouide-
tiam, autem finem glori-
ae consequendum iustum eorum punitio-
nem suae voluntate sua absoluta vera, seruare eorum vltimam
& offensionem gra-
tiae, & misericordiae, sed ad eorum
finem glori-
ae vltimae huius obsequium. Cui ergo velle datur
perditionem negabitur, immo eam abhorret, de-
vehementer, nisi per circulationem, & illustren-
eatur: vehemens autem Deo voluntas, & desiderium
salutis eorum in Deo, & ad Deo iusto praedicantur, v-
nimus controuersia quatuor de voluntate d. quibus
tertia ferè per totam: ideo autem vera hæc fun-
gi salutis voluntas, & prouidentia absoluta sola au-
dendus est bonum, prauumque vltim voluntatis eorum
perditionis autem eorum non omnino absoluta, sed ex
parte obiecti conditionata, si peccent, si saluentur, et
non antecedit: immo ex absoluta laude ipsorum reproba-
torum voluntate, & intentione sufficienter fecerunt
se auxilia vt sepe diximus donantur, efficacia vlti-
ma non inde sed Dei Dominio erga omnia sua crea-
n-gantur: quod si hominum perditio à Deo antece-
denter ad omnem lapsum, & peccatum esset cum o-
rum salute dissonantia intacta, vlti prouisi, vt alterum
modo finis glori-
ae Dei obtineretur, negatæ auxilia effica-
ciae & Dei voluntate punitio positæ euentus: quod
valde est absurdum, vt controuersia 8. videlicet, de-
torqueat a Deo auxilium sufficientes, & inefficacia, quia
inefficax, inuida nimirum, & maligna voluntas.

[illegible]

contra eam nostram conclusionem militat, atque ab eisdem Doctoribus instruitur, monstrabo imbecillitatem. Præstat nunc postremam ad plenam, absolutissimamque rei præsentis intelligentiam examinandum An, scilicet, necessitas aliequationis finis alicuius a Deo intenti toti coniuncto ex omnibus specialibus Dei providentiis solummodo concessam à nobis certamine primo, numero quarto, conclusione secunda, & quam nulli seorsum providentiæ adhuc ad universalem finem gloriæ Dei obtinendum convenire posse monstravimus hæcenus) ex efficacia, seu efficacia aliqua toti illi coniuncto ex specialibus omnibus providentiis conflato intrinseca ad aliquem saltem vage illarum finem obtinendum proveniat? Qua in re Ruiz noster citata d. 4. sectione tertia, numero tertio, conclusione tertia affirmativè respondet asserens, de ratione coniuncti finis omnium providentiarum esse efficaciam illam ad aliquem saltem providentiæ alicuius ex ipsis finem assequendam, ac proinde toti coniuncto illi intrinsecam efficaciam esse, quod explicatius docet, numero 4.

8. Dico tertio: Nulla efficacia ad aliquem adhuc obiectivè liberæ providentiæ alicuius vage, hunc vel illum finem, de facto, & absolute assequendum intrinseca est toti illi providentiarum omnium diuinarum obiectivè liberarum coniuncto; ac subinde ex intrinseca eius efficacia, necessitas absolute assequendi aliquem providentiæ alicuius ex ibi contentis finem minime provenit: est contra Ruiz probanda, non quidem ex questione libertatis operis, seu effectus liberi præiudici, ut iuxta nostra principia contra necessitatem, & efficaciam omnem antecedentem ad effectum quemvis liberum probandum aliquis putaret: id enim solum evincit cum necessitas, & efficacia antecedens effectus alicuius determinat, & in individuo est; non autem cum est effectus, seu actus alicuius distinctum, huius, vel illius: ut controuersia sexta, de Incarnatione d. i. questione tertia, certamine tertio ostendebamus. Probat ergo vnicè ratione, qua Ruiz ipse immediate numero quinto, secundam suam conclusionem probaverat, ac nos certamine primo, numero quarto, conclusionem eandem, secundam etiam nostram, probavimus: idem enim nequit non coniunctum illud omnium providentiarum aliquem finem ab aliqua ex providentiis in eo inclusis intentum assequi, & absolute obtinere: quia quis eget concursu causæ universalis primæ scilicet Dei, rationabiliter ex fine, & providentia operantis, & media ad illum disponentis: itaque necessitas hæc est intrinseca, & passiva effectus, & indigentia diuinæ providentiæ, ut sit, quia creatura est, & sine Deo, cuiusque providentiæ aliqua esse subinde nequit: non autem est necessitas actiua alicuius providentiæ, à qua est, & causatur, nec coniuncti totius, quod solum ratione illius providentiæ hunc effectum, & finem assequetur de facto, & ratione alterius alterum; tametsi nunc actiua necessitate antecedenter ab ea, à qua procedit atque absolute est, neque à reliquo coniuncto, & in actu primo determinetur, ut fiat, atque absolute existat.

8. Contra sex conclusiones tota hæc questione à nobis posita, & fundatas nihil opponi potest, quod cuiusvis probatione non difficiatur, atque evanescat, à ratione agatur; idcirco rationes Caietani, Alvaræ, & sequacium contra primam nostram conclusionem, certamine 1. memoratas à Ruiz nostro certamine primo à numero 10. & distinctas sectione 4. à numero 7. seipsas collabentes omitto. Sed contra primam opponitur Boëtius 4. de consolatione Prosa 6. post init. & circa medium, ubi si singularum rerum, etiam fortuæ, providentiam esse ait, formam immobilem, & stabilem, quæ eis immobilitatem, & stabilitatem, ac immutabilitatem præstat, premitque indeclinabilem causam ordinem, qui res mutabiles, & aliqui temere fatiuntur, propriis incommutabilitate coercent. Quibus similia scribit Nazianzenus orat. contra Iulian. aliquantum ab initio, & Ecclesia sic orat. Deus cuius providentia, in sui dispositione non fallitur. Respondetur: his Patres, & Ecclesiam solum docere conclusionem

nostram secundam positam certamine de coniuncto omnium providentiarum specialium, quæ in Deo sunt: quod totum nihil creatum præterfugere potest: quia quicquid ab vltis providentiæ ordine decedit, ac recedit, recedit in ordinem alterius, ut explicavimus hæcenus: neque nihil temere fluctuat, calare, & fortuna extra Dei providentiam iactatur; sed quicquid in rebus est, vel non est, intra providentiam continetur, ac proinde falli Deus non potest, nec Dei providentia. Boëtium huius sententiæ, & locutionis Authorem audi, & se, & ipsam ita explicantem sub eius profe finem. Ordo enim quidam cuncta completitur: ut quod ab assignata ordinis ratione decessit licet in alium, tamen ordinem, relabatur: nequid in regno providentiæ liceat temeritati. Opponitur definitio providentiæ à Damasceno 2. de fide capite 69. initio à nobis recitata questione secunda, certamine 1. numero tertio, ubi de existentia necessaria subiecto cui providentiæ agere Damascenum, non autem de omnibus effectibus, & finibus intentis vidimus: & quidem, cum ipse 3. de fide capite nono, vers. finem primus post Chrysostomum voluntatem Dei antecedentem, & quantum ex se ipso est, à consequente distinxerit, ut varios providentiæ Dei modos explicaret: & demum Deum, præsertim, præcedentem velle omnes salvari: In providentiæ Dei modis enumeret: quem effectum, & sine intento carere in plenique nostrum sciebat: quo pacto nullam specialem providentiam eo carere negaret, omnesque, & singulas subiade, effectum, & finem intentum obtinere doceret? Quod autem sub inferius definitioni illi subiunxit, nolque ibidem retulimus, eandem atque definitionem ipsa, sensum continet. Nec refert hanc rationem postremis illis immediate subiunxisse ut eorum veritatem probaret. Omnia enim quæcumque voluit fecit: & voluntati eius nullus resistit. Solum enim probat bonam Dei voluntatem esse omnium concentuam, & prorsus voluntatem omnium, ut dixerat, ac proinde nihil extra eam, atque providentiam totam omnia continentem, & providentem egredi posse (ut diximus ex Boëtio, & Nazianzeno) ac diiugari.

QVÆSTIO IV.

De providentiæ effectibus, & genere causalitatis ab ea in ipsos exercita.

Providentiæ cuiusque specialis Dei effectus singularim recensere, nedum examinare, & statuere, inutilis, magnam partem, opera esset, prolixæque, immo impossibilis: quare de aliquot eorum generibus agendum est, de quibus Doctorum communis consensus est vel dubitatio: quo autem genere causæ à providentiā causentur statuendum etiam hic est; ne quid ad providentiam spectans indisputatum relinquantur.

CERTAM